

9. Příjmy domácností

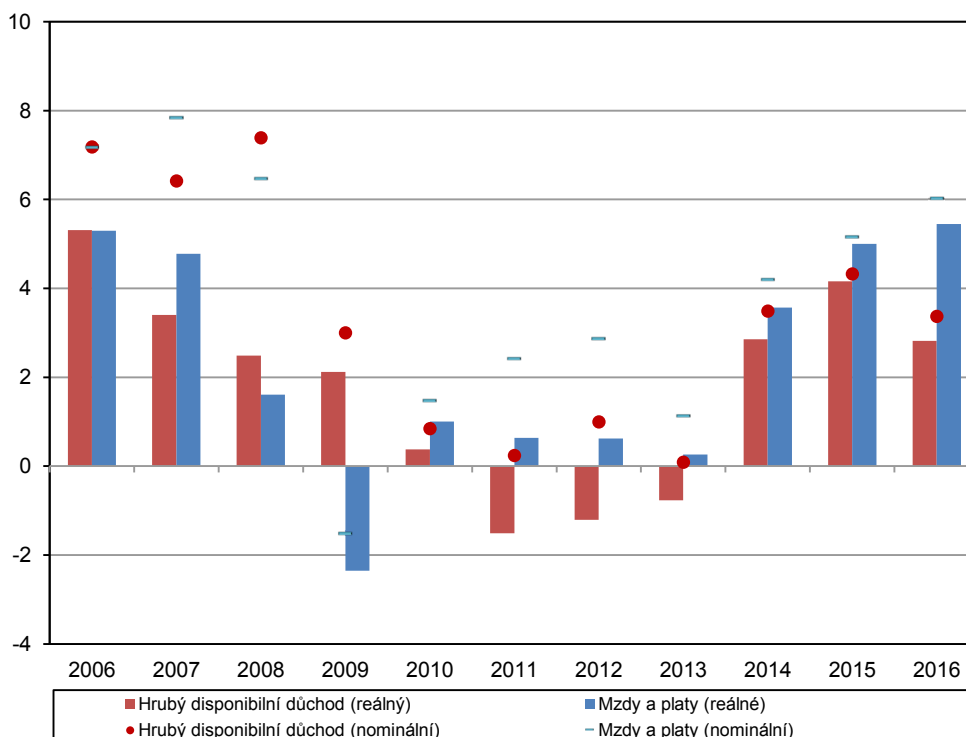
Hospodářský vývoj minulého roku a nízká inflace přispěly k rostoucím reálným příjmům domácností.

Sektor domácností v roce 2016 čerpal z pokračujícího pozitivního hospodářského vývoje a jeho příjmy rostly. Hrubý disponibilní důchod (HDD) domácností meziročně vzrostl o 3,4 % (v nominálním vyjádření). Tempo růstu tak navázalo na předchozí dva konjunkturální roky. K oživení došlo v roce 2014, společně s celou českou ekonomikou. Hrubý disponibilní důchod tehdy meziročně vzrostl o 3,5 %. To byl nejvyšší růst od roku 2008, v reálném vyjádření (2,9 %¹) dokonce od roku 2007. Předchozí léta (především období 2011–2013) přinesla nominální stagnaci příjmů. Výraznější růst cenové hladiny v tomto období měl však za následek jejich reálný propad (o 3,4 % za roky 2011–2013). Tempo nominálního růstu v posledních třech letech sice již nedosahovalo předkrizových hodnot (průměrný růst v letech 2006–2008 činil 7,0 %), do reálných příjmů domácností se však promítal poměrně nízký růst cen v letech 2014–2016. Díky tomu je současný reálný růst příjmů srovnatelný s tím předkrizovým. Reálný růst HDD v minulém roce činil 2,8 % a v roce 2015 se reálné a nominální tempo růstu lišilo jen o 0,1 p.b. Na zvyšování příjmů domácností se nejvýrazněji podílely náhrady zaměstnancům. Ostatní položky struktury HDD k jeho růstu v roce 2016 přispěly méně než v letech předchozích. Především příspěvek hrubého smíšeného důchodu nebyl tak výrazný jako v roce 2015.

Mzdy a platy byly nejdůležitější součástí příjmů domácností.

Nejvýznamnější podíl na hrubém disponibilním důchodu mají mzdy a platy. V roce 2016 nárůst objemu mezd a platů činil 6,0 % (reálně 5,4 %). Jejich objem v posledních třech letech rostl poměrně silným tempem, které překonalo i celkový růst HDD a navíc zrychlovalo. Na rozdíl od konjunktury let 2006–2008, kdy byl průměrně 7,0% nominální růst mezd a platů provázen poměrně silným růstem cen statků spotřebovávaných domácnostmi (v 2008 až 4,8 %), byl v letech 2014–2016 vliv vývoje cen výrazně menší (nejvýše 0,6 p.b. v roce 2016). Nízký růst cen a rychlejší nominální růst mezd a platů tak začal v těchto letech alespoň částečně kompenzovat propad reálných mezd a platů v roce 2009 a jejich následnou čtyřletou stagnaci. Již na konci roku 2016 se však cenový růst zrychlil.

Graf 9.1 Hrubý disponibilní důchod a mzdy a platy (meziroční růst v %)

Zdroj: ČSÚ

¹ Reálný růst vypočítán pomocí deflátoru výdajů na spotřebu domácností.

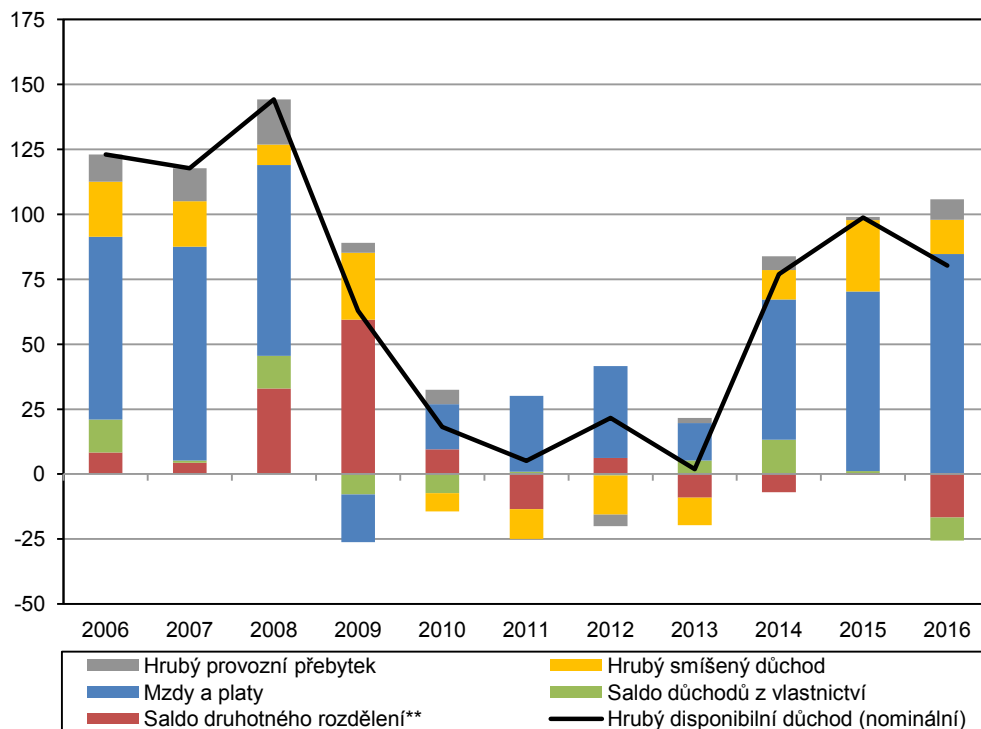
Zpomalil se růst příjmů domácností podnikatelů.

Hodnota hrubého smíšeného důchodu, která odráží příjmy osob samostatně výdělečně činných v sektoru domácností, dosáhla 496,9 mld. korun v roce 2016 a oproti předchozímu roku se zvýšila o 13,2 mld. korun (+2,7 %). Recese v roce 2009 se do smíšených důchodů promítla se zpožděním, jejich propad však trval čtyři roky a prohluboval se v letech 2012-2013. Poté se jejich růst obnovil i přes pokles počtu sebezaměstnaných. V minulém roce počet sebezaměstnaných po čtyřech letech poklesu vzrostl o 1,5 %, přesto se nárůst objemu smíšených důchodů zpomalil.

Důchody z vlastnictví v posledních letech klesaly hlavně kvůli úvěrovým podmínkám.

Důchody z vlastnictví mají v celkových disponibilních příjmech domácností poměrně malou váhu. V roce 2016 dosáhly přijaté důchody z vlastnictví 158,0 mld. korun a oproti předchozímu roku se snížily. Přes pokračující konjunkturu jejich hodnota ještě stále nepřekonal úroveň roku 2008, především kvůli výraznému poklesu úrokových měr a vyplácených úroků (52,0 mld. v roce 2008, 20,5 mld. v roce 2016). Důchody z vlastnictví vyplácené domácnostmi obsahují především úroky, a jejich hodnota v posledních letech rovněž klesala. Výsledné saldo důchodů z vlastnictví tak i v roce 2016 zůstalo kladné (142,4 mld. korun), ale v porovnání s předchozím rokem kleslo o 8,9 mld. korun.

Graf 9.2 Hrubý disponibilní důchod domácností
(meziroční změna v mld. korun.)

**Po vyloučení sociálních příspěvků zaměstnavatelů

Zdroj: ČSÚ

Příjmy ze sociálních transferů v roce 2016 vzrostly.

Saldo druhotného rozdělení² v roce 2016 dosáhlo 114,5 mld., již počtvrté v řadě však kleslo (tentokrát o 16,7 mld. korun, mimo jiné kvůli rostoucím odvedeným sociálním příspěvkům vyplývajícím z nárůstu mezd a platů). Přijaté sociální dávky v roce 2016 vzrostly, zvýšily se i ostatní běžné transfery. Průměrný měsíční příjem v podobě naturálních sociálních transferů³ na obyvatele v roce 2016 dosáhl 4 043 korun a meziročně se zvýšil o 131 korun. Hrubý upravený disponibilní důchod, který obsahuje i naturální sociální transfery, vzrostl v roce 2016 o 3,4 % a jeho růst se tak shodoval s růstem HDD. V roce 2016 naturální sociální transfery tvořily 20,8 % upraveného disponibilního důchodu domácností, což je stejně jako v roce 2015 a o 0,4 p.b. méně než v roce 2014. Jejich podíl na upraveném disponibilním důchodu domácností roste dlouhodobě (výjimkou byly roky 2010 a 2012) a v posledních čtyřech letech se drží okolo úrovně 21,0 %.

² Po vyloučení sociálních příspěvků zaměstnavatelů

³ Naturální sociální transfery jsou transfery domácnostem od vládních institucí nebo od neziskových organizací sloužících domácnostem (NISD). Představují hodnotu zboží a služeb poskytnutých zejména ve formě zdravotní a sociální péče, vzdělání, bydlení.

